

SLOVENSKI PRIMOREC

UREDNIŠTVO in UPRAVA v Gorici v ulici
Orzoni šte. 38 — Cena oglasom po dogovoru.

KATOLIŠKI TEDNIK

IZIDE VSAK ČETRTEK
Poštni čekovni račun št. 11/5092

Leto II. Štev. 8

GORICA DNE 21. FEBRUARJA 1946.

Cena L. 4.—

Križ in lipa

V tovariških listih je zadnje čase mnogo napadov na naš katoliški tednik, nekaj tudi iz duhovniških krogov, kakor zagotavljajo uredništva. Dasi smo v noveletni številki jasno označili naš program, nas še vedno ti sobratje vprašujejo razne stvari, kakor n. pr.: kaj smo, kaj uismo, kaj nameravamo i. t. d.

Naj si vendar ogledajo vsaj glavo našega lista, ki leži pred njimi. Ta je naš simbol, po naših željah izgotovljen od umetnika g. Goršeta.

Slovenski Primorec počiva na kiti lipovih listov. Lipov list je bil na volitnih glasovnicah v letu 1921. skupni znak vseh primorskih Slovanov pri edinih svobodnih volitvah, ki smo jih doživeli v Italiji pred fašizmom. Stoodstotno smo glasovali za lipo. Bili smo ena duša.

Slovenca in Primorcea nerazdružno veže križ. »Za krst častni in slobodu zlatnu« so se borili Bolgari, Srbi, Hrvatje in Slovenci proti nevernemu Turku. Bili so ena duša.

Kdo nas je zdaj ločil, da si nasprotujemo? Osvobodilno gibanje? Ne, saj smo ga ob začetku vsi pozdravljali, ker nismo vedeli, da se za njim skriva komunizem.

Ločil nas je v začetku zelo skriti kvas v OF, namreč KP — komunistična partija, ki je OF zlorabljala in je vzporedno z osvobodilnim gibanjem odtujevala naše ljudstvo veri in cerkvi. Pod krinko, da se bori za lipo, bi rada vzela ljudstvu križ; pa tudi za lipo ji ni toliko, kolikor za stranko.

Dokazov za obe trditvi se je nabralo tekom osvobodilnega boja po naši deželi več kot dovolj.

Ali naj gremo Primorci zaradi komunističnega nauka, ki ni ne krščanski ne slovanski, ampak brezbožen, res narazen?

Ker smo duhovniki — eni prej, drugi pozneje, le redki še zdaj ne-to prikrito igro nad našim narodom spregledali, zato je toliko gonje proti nam in z nami proti vsem odločnim katoličanom.

Pa ravno zato, da poudarimo, da nismo pripravljene na križa ne lipo zatujati, smo ta dva simbola začrtala v glavo našega katoliškega lista.

Bratje Primorci! — Hočete z nami po zgledu naših pradedov, junakov? Dobrodošli! Nočete, se bojite? Ne moremo vas siliti — a trdo sužnost vam napovedujemo!

Naš Prešeren poje: Manj strašna noč je v črne zemlje krili, kot so pod svetlim soncem sužni duovi.

Katoliški tisk v Avstriji

Odkar je vsaj v zahodnem delu Avstrije prava demokratična svoboda, je dobil katoliški tisk velik razmah. Kljub pomanjkanju papirja je dunajski »Das kleine Volksblatt« (Mali ljudski list) dosegel naklado 200.000 izvodov. Povpraševanje je tako veliko, da bi ga z lahkoto razpečali 400.000 izvodov, če bi imeli papir za tisk. Med nemško zasedbo je bil ta list ukinjen in premoženje družbe, ki ga je izdajala, zaplenjeno.

Avstriji so v tej vojni mrsiki poskušali in prišli v stik z marsikim naukom, ki je obljubljal in obljublja vse, a prepričali so se, da le nauk Cerkve ne prinaša razočaranja. To so pokazali pri volitvah in kažejo tudi s čitanjem katoliškega časopisja, ki jim govori le resnico in kaže svet tak, kakršen v resnici je. Pri nas pa je ravno nasprotno. Resnici se upirajo, lažem pa radi verjamejo, zato pa tudi razočaranje ne bo izostalo. Le zakaj morajo priti narodi do spoznanja krivih naukov šele tedaj, ko okušajo njih pogubnost na svoji koži?!

Iz življenja Cerkve

ANGLIJA. Predstavniki katoliške Cerkve na Angleškem so v pretekli svetovni vojni pomagali vojnim ujetnikom. Papežev delegat je sam obiskoval taborišča in delil podporo, napisal posebno pastirsko pismo za ujetnike ter posredoval, da so bili v stiku s svojimi družinami. Prav posebno pa se je zanimal za bogoslovce in dijake cerkvenih zavodov in jih nad 100 zbral v semenišču v Colchester, kjer so lahko nadaljevali svoje šole.

JUŽNA AFRIKA. Imenovanje škofa iz Lorenzo Marques v Mozambiku za kardinala je zelo razveselilo vse katoličane po Južni Afriki — tako pišejo južnoafriški listi. V Mozambiku je bila zgrajena prva stolnica Južne Afrike in ta dežela je dala tudi prvega kardinala. Mesto Lorenzo Marques je postalo središče verskega življenja v tem delu sveta.

PORTUGALSKA. Fatima postaja vedno večje duhovno središče vse Portugalske. Marijina bazilika in številni dobroteljni zavodi bodo kmalu dovršeni. Ob novem svetišču gradijo tudi veliko semenišče za misijonarje. Tudi zvonik je skoraj že dovršen, na katerem se bo blestel velik križ iz kristala. Vsi stroški za vse delo bodo kriti iz samih darov. Zvonovi, 25 po številu, so dar portugalskih žen.

Kljub pomanjkanju prevoznih sredstev je vedno polno romarjev. Ob koncu vojne je bilo 200.000 romarjev s 60.000 obhajili. Pri tej zahvalni pobožnosti je bilo navzočih 10 škofov in več ministrov iz Lizbone. Bilo je navzočih tudi 500 bolnikov z 22 zdravniki. — V Fatimi se vršijo neprestano tudi duhovne vaje za vse stanovne. Pri romanju v oktobru je bilo nad 150.000 romarjev vseh stanov, med njimi tudi dva ministra.

Portugalski narod se ob Mariji prebujajo k duhovnemu življenju. Razumel je Marijin glas in zato ga je tudi obvarovala, da se ni vpletel v vojno viхро.

POMANJKANJE PAPIRJA

Vsem je znano, da se je nad Jugoslavijo razlila prava poplava komunističnih časopisov velikega, srednjega in majhnega formata za vse mogoče stanovne, stroke, organizacije, spole, starosti itd. Slovenski katoličani pa nimajo nobenega glasila. Tudi tako zvana opozicija v demokratični Jugoslaviji nima niti takega majhnega lističa, kjer bi se mogla pred vsakovrstnimi krivičnimi napadi braniti. Ob nekem času se je prav za prav odločila oblast, da dovoli Cerkvi majhno glasilo »Oznanilo«. Toda že po nekaj številkah je bilo to glasilo ukinjeno, ker ni papirja.

Pred kratkim smo pa izvedeli, da UNRRA pošilja Jugoslaviji med drugimi stvarmi tudi papir. Pošilja ga toliko, da ga je za Jugoslavijo poleg domačega že kar preveč. Zato so iz Ljubljane poslali v Trst nič manj kot 120 bal papirja, ki ga je zavezniška policija zaplenila.

Zagovorniki sedanje jugoslovanske »demokracije« bodo seveda vkljub temu še nadalje navijali po naši deželi tisto gramofonsko ploščo, ki pravi, da v Jugoslaviji ni mogoče dovoliti katoliških časopisov, ker pač tam »ni papirja«.

Slovenska pridiga na tržaškem radiu

Od nedelje 17. II. dalje bo tržaško radio zopet oddajalo vsako nedeljo ob 12.15 slovensko pridigo.

RUSIJA. P. Braun, ameriški redovnik, ki se je po 12-letnem bivanju v Rusiji vrnil v domovino, je časnikarjem izjavil, da je kljub preganjanju vsake vere od strani vlade, še dve tretjini ruskega ljudstva vernega, kar se je posebno pokazala pri mladih vojaki v pretekli vojni. Izjavil je tudi, da je kljub hude-

OKNO V SVET

ZDRUŽENI NARODI. V Varnostnem svetu se je polemika glede prisotnosti angleških čet v Grčiji končala s tem, da je ruski delegat Višinski umaknil svojo zahtevo, naj Varnostni svet izjavi, da pomenijo tiste angleške čete v Grčiji nevarnost za svetovni mir. Angleži pa so obljubili, da bodo čete odpoklicali, ko njih prisotnost ne bo več tam potrebna.

Važno vprašanje, ki ga bo moral vzeti v pretres Varnostni svet, je sestava načrtov za zagotovitev svetovne varnosti. To nalogo bo imel vojaški odbor, ki se je prvič sestel ta teden. Ta bo določil, koliko vojaštva mora vsaka država — članica Združenih narodov — staviti na razpolago za ustanovitev mednarodne vojske, ki bo ščitila mir in red med narodi.

Po dolgi debati je glavni odbor sklenil sprejeti na dnevni red bodočega zasedanja, ki bo meseca septembra v Severni Ameriki, predlog filipinske delegacije za sklicanje mednarodne konference za tisk. Predlog pravi, naj bi bili pristopni vsi viri novic brez vsake izjeme vsem listom na svetu.

IZ SLOVENIJE. Tam izvajajo znan agrarni zakon, delijo zemljo med poljedelce, sodijo dobičkarje, jim zasegajo imetje, sodijo najrazličnejše ljudi zaradi sodelovanja z okupatorjem, zaradi podpiranja tuje države itd. Konec je vedno enak: smrt, odvzem svobode, prisilno delo, zaplenba imetja in zgraba državljanjskih pravic za več ali manj let. — Tožijo tudi o nepovezanosti poklicnih sodnikov z ljudstvom, zato naj jih nadomestijo z »ljudskimi« sodniki. Tudi advokatom bo trda predla, ker se baje posredovanje odvjetnikov »izkazuje kot nepotrebno«, ker podpihuje pravdarsko strast in razteguje pravde. Ako zagovarja jo obtožence pred ljudskim sodiščem, so sovražniki in škodljivci »ljudstva«, ki zaslužijo, da sami pridejo pred ljudsko sodišče. Notarje so že itak odpravili. Vse te bo nadomestilo osebje, izbrano iz ljudstva. Zdravniki so še edini, ki jih ne morejo kar brez noč odpahnuti. Če pa so vse te korenite spremembe v prid državnemu ustroju, je drugo vprašanje.

WASHINGTON. Temne napovedi je dal predsednik Truman o prehranjevalni krizi, ki grozi svetu. Treba bo stisniti jermen, je rekel, tudi nam Amerikancem, ker je letos več ljudi v nevarnosti, da umrje od lakote, kot jih je bilo v katerem koli letu med vojno. Zaradi hude suše 1945 in neobdelanega polja je bilo v Evropi in na skrajnem Vzhodu pridelano zelo malo pšenice in riža, zato bosta i Amerika i Anglija uvedli črni kruh in prepovedali pridelovati alkohol iz žita. Tudi Kanada in Avstralija bosta pripravili kar največ mogoče žita za stradajoče dežele, četudi bosta za svoje državljane morali zmanjšati obroko hrane.

Predsednik UNRRE je brzojavil glavnemu tajniku Združenih narodov, naj bi ta najvišji svetovni zbor pozval države, ki izvažajo živež, da izvoz pospešijo, uvažalke pa naj

mu preganjanju v Moskvi 22.000 katoličanov, ki imajo enega duhovnika in majhno kapelico. V Leningradu jih je pa 30.000, tudi z malo kapelico, a brez duhovnika. Bog se ne da kar tako iztrgati iz duš. Po njegovem mnenju živi v Rusiji 18 milijonov katoličanov. Rezen katoliškega duhovnika, ki ga je morala ruska vlada sprejeti za poslaniško osebje v Moskvi na pritisk Amerike, ni niti enega dušnega pastirja za vse te vernike. To je »verska svoboda«!

najskrbneje in najbolj varčno porabljata, kar bodo prejele.

OTTAVA. Do leta 1948-49 imamo pričakovati dolge in hude zime in krajša poletja zaradi velikih sončnih peg, ki se bližajo svojemu vrhuncu ravno v prihodnjih letih — tako napovedujejo kanadski zvezdoslovel. Zato bodo tudi še bodoče letine slabe.

WASHINGTON. Japonski general Mamashita, ki je bil obsojen na smrt na vešalih in čigar priziv na ameriško višje sodišče je bil zavrnjen, je sedaj vložil prošnjo za pomilostenje na predsednika Trumana.

LONDON. Parlamentarni poslanci iz Londona, ki so si ogledali Indijo in proučili njeno stremljenje, so izjavili, da je Indija politično dosegla zrelost, ki jo usposablja, da nastopi kot enakovreden član združenih narodov.

WASHINGTON. Tam je izbruhnila stavka v pristaniščih in predsednik Truman je zaradi velike škode ukazal vojaštvu, naj nadomesti stavkajoče.

PARIZ. 1300 iz Španije izgnanih Nemcev bodo prepeljali v posebnem vlaku čez Francijo na nemška tla. TRST. Zvišane so cene železniške vožnje, in sicer za I. razred 100%, za druge razrede pa 50%.

ZENEVA. Stara Zveza narodov se bo sešla še letos v marcu, da bo določila, komu naj pripade njena imovina.

ANGLIJA, FRANCIJA in Z. D. A. se bodo diplomatično potem posvetovali glede prekinitve političnega zastopstva pri Francovi vladi v Španiji. — Morda bo špansko vprašanje rešil Don Juan, potomec španske kraljeve rodovine, ki se poteguje za kraljevsko krono v Madridu. Dospel je iz Švice v Lizbono na Portugalskem; tam ima posvetovalnja s španskimi monarhisti. Z generalom Francom pa noče imeti nobenih uradnih dogovorov, ker je ta mož zelo slabo zapisan pri vseh Zaveznikih.

S tiskovne konference

Omejena uporaba električnega toka

Ena največjih težav v naši deželi je trenutno pomanjkanje električnega toka. Zato se nujno mora z njim varčevati. To je bil prvi predmet na zadnji tiskovni konferenci v Gorici. Ker se občinstvo ni dovolj odzvalo ter ni dovolj omejilo uporabe električne energije, zato je naznanil g. guverner nove strožje omejitve: od nedelje 17. febr. naprej bodo vsak dan ukiniteli ves tok v mestu in na deželi od 8. do 11. ure predpoldne. Poleg tega pa ostanejo v veljavi še vse prejšnje omejitve: vsak dan popoldne od 1 do 4 in ob ponedeljkih od 5 do 9 zvečer. Policiji je poverjena naloga, da kontrolira izvrševanje novih predpisov. Kdor bo zasležen pri prestopku, bo kaznovan z globo in z odvzemo toka. Pomanjkanje električne energije je občutno v vsej severni Italiji zaradi pomanjkanja dežja. Naša dežela sama ima sicer dovolj toka, toda zalagati mora tudi cono B in neka-

tere italijanske province. Zato moramo iz solidarnosti tudi mi štediti z uporabo elektrike. Zmanjšati se mora njena uporaba za 25 do 30%, sicer bomo čez nekaj tednov ostali sploh brez luči.

V Kanalu se je dogodil hud incident, ko sta dva ameriška vojaka v gostilni obstrelila dva domačina, ki sta oba pozneje za ranami umrla. Glede na ta incident je g. guverner pojasnil, da bosta oba vojaka prišla pred vojaško sodišče, ki ju bo strogo sodilo. Eden bo skoro gotovo obsojen na smrt.

Ljudem še vedno delajo težave zastali nemški dolgov. ZVU je javila že meseca novembra lanskega leta, da je treba take dolgove prijaviti, in sicer na Finančno Intendanco v Gorici. Do sedaj so prijavili za sto milijonov lir dolgov samo v naši provinci. Kdor jih ni še prijavil, še vedno lahko to stori. Izplačila pa se bodo dobila šele po sklenjenem miru, ko bodo Nemčiji naložili plačevanje vojne odškodnine.

Obnova na deželi

Prav na dolgo pa so se na konferenci razgovorili o obnovi v vojni porušeni hiš. G. upravitelj je znova poudaril veljavnost splošnih ukazov št. 14 in 27 od lanskega leta, s katerimi se urejuje obnova v vojni porušeni hiš. Praktično izgleda stvar takole: kdor je popravil hišo na lastne stroške do 27. sept. 1945, naj vložijo prošnjo na ZVU v svoji občini za povrnitev stroškov. Prošnjo mora priložiti v originalu vse pobotnice in račune. Tako opremljeno prošnjo bo ZVU poslala na deželni tehnični urad za kontrolo cen. Od tu pojde na finančni tehnični urad, kjer morajo spet ugotoviti resničnost navedenih podatkov. Ko ta urad izvrši potrebno kontrolo, vrne prošnjo na ZVU, ki izda nalog za izplačilo podpore. Oni gospodarji pa, ki so izvršili popravila po 27. sept., se morajo držati tega, kar je navedeno v splošnem ukazu št. 14 in 27. Tukaj pa je rečeno, da bosta za vsako stanovanje do zneska tri sto tisoč lir plačala polovico ZVU in drugo polovico lastnik, ki pa lahko vzame posojilo na hipoteko, ki jo bo počasi odplačeval v 40 letih. V posebno prizadetih krajih pa bodo še na poseben način priskočili na pomoč. Tiste vasi, ki imajo več kot petdeset hiš in ki imajo 50% poslopj po požarih, bodo namreč proglasili za »uničene vasi«. V takih vaseh bodo vse poškodovane hiše popravili 100% zastoj. Med te vasi spadajo: Miren, Rihemberg, Stanjel, Komen, Rubije, Šempeter, Rožna dolina, Kronberg, Čezsoča, Strmec nad Logom, Stanovišče. V teh vaseh bodo torej pozidali Zavezniki vse hiše sami na svoje stroške, ker so proglašene za »porušene vasi«. Če je še katera vas, ki bi imela pravico do tega, naj se oglasi.

V ostalih vaseh naj se osnujejo vaški odbori za popravilo hiš, ki bodo sodelovali z zavezniško upravo. Ta odbor predloži zavezniškemu častniku na občini načrte novih hiš, predlaga, katere hiše naj se pozidajo itd. Lahko pa se vsak posameznik obrne tudi direktno na zavezniškega častnika na občini. Predno se hiša začne zidati, se mora vložiti prošnja za podporo in načrt na občino, ki ga bo poslala naprej v odbore. To odobritev lahko da za manjša javna dela (do 200.000 lir) guverner v Gorici, za večja javna dela in za privatne hiše ZVU v Trstu. Ko je prišla odobritev, se sme začeti z zidanjem, prej pa ne.

amen ZVU, je dejal g. guverner, je ta, da bi še čimprej pozidale vse hiše, ki so bile porušene in požgane. Če se to še ni zgodilo ali če se ne bo v bodoče, krivda ni naša, temveč ljudi, ki nočejo sprejeti zavezniške pomoči. — Mislimo, da je v tem oziru vsak nasvet odveč.

Domače novice

TRST

Pridiga pri salezijancih

V salezijanski mestni župniji so z novim letom uvedli ob 10. uri nedeljsko sv. mašo s slovensko pridigo. To je zelo prav, da se končno vendarle začenjajo malo bolj upoštevati pravice Slovencev v cerkvi. Ni pa prav, da pridigar ne obvlada slovensčine. Ali salezijanci res ne razpolagajo z nobenim slovenskim gospodom? Ali bi ga ne mogli od drugod dobiti? Baje so imeli enega, ki je zelo lepo deloval in je bil zlasti kot katehet zelo priljubljen pri otrocih in starših. Ali bi ga ne mogli poklicati nazaj? Zdaj ni več fašističnega nasilja in zato tudi cerkvena oblast lahko ugodi pravičnim zahtevam slovenskih vernikov.

Stavka srednješolske mladine

Pravkar sem srečal na cesti 12-letnega dečka, ki mi je povedal, da ne sme iti v šolo. Vso zadevo mi je pojasnil prav v tržaški slovensčini, ki kaže, da naši otroci potrebujejo vendar malo bolj šole, kakor pa političnih hujskarij, ki v šole na noben način ne spadajo. Rekel je tako: »Prišli so ta veliki muloti in raztresli manifestine. Če pojde kdo v šolo, dobi lenjade. Zato je šjopero. In pa zato, ker so v Ljubljani nekega učitelja Baraga ustrelili.«

Mi pripominjamo, da se je stavka vršila tudi v Gorici in da vse pošteno slovensko občinstvo kar najbolj obsoja take stavke šolske mladine. Na mestu bi bil štrajk šolske mladine samo tedaj, ako bi kakki profesorji ne vršili šolske dolžnosti, ako bi šole zlorabljali v politične namene kakke stranke, ako bi mladini kratili krščanski pouk in moralno vzgojo, ako bi profesorji dajali slab zgled in mladino prohujševali in bi šolska oblast vkljub pritožbam ničesar ne hotela ukreniti proti njim. Popolnoma nepedagoško in krivično pa je pred mladino obrekovati njene učitelje in jim jemati ugled.

Slovenski starši zahtevajo, da se s takim igranjem z njihovimi otroki neha, kajti stroške morajo plačevati le oni.

Umor v Trstu

Trstu je bil ob belem dnevu na najbolj prometni cesti ubit Hrvat dr. Protulipac. Komunistični listi skušajo ta zločin zagovarjati na ta način, da o rajnem pišejo, da je bil ustaški morilec. To pa je grda kleвета, ker so ustaške oblasti dr. Protulipca večkrat zaprle. V resnici pa je bil umorjeni doktor vodja bivših »križarjev«, t. j. naslednikov »orlov« na Hrvaškem. Delal je veliko za mladino v duhu Katoliške akcije — in zato je menda moral pasti. — Nov dokaz, kako si nekateri ljudje predstavljajo demokracijo. Zločinea so prijeli.

Zločin v Kanalu

Znano je, da sta dva vinjena ameriška vojaka v Kanalu obstrelila dva domačina, ki sta oba potem umrla. — Eden izmed vojakov je bil Mehikanec. Vojaške oblasti so oba zaprle in ju bodo, kakor poročamo na drugem mestu, zelo strogo kaz-

novale. — Ameriški general je družinam rajnih izrazil sožalje in obljubil pomoč.

V zadoščanju nam je, da v tej dobi zločinstva ameriške vojaške oblasti tako odločno nastopajo proti nepostavnemu in zločinskemu ravnanju svojih vojakov.

Vsak naj bi tako pred svojim pragom pometal — in kmalu bi bila red in mir na svetu.

Mi zopet in zopet poudarjamo: naj bo vendar že konec zločinov povsod!

Vsem, ki so bili radi kanalskega zločina prizadeti, izrekamo svoje sožalje, rajnim pa bodi Gospod milostljiv sodnik!

Stavka na goriški slovenski gimnaziji

Skupina dijakov višje gimnazije nam pošilja in priobčujemo:

Pred nekoliko dnevi je partijsko časopisje grdo napadlo profesorja Rakovca. Zelo nam je žal, da se dobijo med nami tako nevhvaležni dijaki, ki z lažjo in obrekovanjem plačujejo trud svojemu profesorju. Zdi se nam, da bomo morali mi dijaki dati mnogim svojim sošolcem in žal tudi profesorjem zgled nepolitičnega dela v šoli. Kajti zadnje čase so mnogi pozabljali na svoje dolžnosti in so se med šolskimi urami ukvarjali s politiko in k temu navajali tudi dijake.

Kot smo vsi brez pomisleka podpisali prošnjo, da bi nam pustili profesorja Krefiča, ki je bil res dober profesor, in smo to storili, čeprav ne soglašamo z njegovim političnim mišljenjem in udejstvovanjem, tako danes protestiramo proti podlemu obrekovanju prof. Rakovca in izjavljamo:

Profesor Rakovec nam je vzoren profesor, ki se v šoli še nikdar ni bavil s politiko, niti ni »intoniral švabobranskih pesmi« (Prim. dnevnik). Iz vsega srca smo mu hvaležni za vso požrtvornost in ves trud, ki ga ima z nami, da bi nas naučil kaj koristnega za življenje in ne strankarske politike ter medsebojne mržnje.

Delali bomo na to, da se iz šole izločijo politične strasti, ki ovirajo resen študij in netižo med nami dijaki medsebojno sovraštvo in prepire.

Visjegimnazijci,
ki hočemo biti dijaki in ne divjaki

Sempeter pri Gorici

Dne 13. t. m. smo spremili k zadnjemu počitku bivšega župana in cerkvenega ključarja Franceta Černca. Z njim smo položili v grob precej domače zgodovine, ki jo je pokojni pomagal tvoriti v svojem 70 letnem življenju. Že kot mladenič je pomagal ustanoviti za tiste čase zelo potrebno Hranilnico in posojilnico, ki bo letos obhajala svojo 50-letnico. Vodil jo je vsa leta z veliko marljivostjo. Njegova zasluga je, da je bila obvarovana nesreč, ki so zadela marsikatero njeno sestro, in da se je razmahnila v enega izmed

najmočnejših naših denarnih zavodov.

22 let je bil šempeterski župan, izveljen od ljudstva pri popolnoma svobodnih volitvah. Z velikim ponosom in veseljem je skrbno opravljal službo cerkvenika skozi 40 let. Njegovo delovanje je pa segalo tudi čez meje domače občine. Pri Zadrudni zvezi, važnem središču gospodarskega življenja naše dežele, je bil velik let član načelstva. Ko so sedanji krški škof dr. Srebrnič, mons. dr. Ličan (bivši šempeterski kaplan) in drugi duhovniki ustanavljali Katoliško-tiskovno društvo v Gorici, da bi potom tiska širili in branili katoliško zavest med našim ljudstvom, je tudi naš rajnik pristopil kot ustanovni član in tudi pozneje se je za to ustanovo zelo zanimal. Podpiral in naročal je slovensko katoliško časopisje in bil seveda tudi naročnik našega lista. Dosledno je bil v politiki zvest član Slovenske ljudske stranke. Kot dober Slovenec je moral marsikaj pretrpeti od fašistov, ki so ga sumničeli konspiracije proti njihovemu imperiju. Ob izbruhu vojne z Jugoslavijo je moral bolan nekaj časa prebiti v ječi.

Rajnemu bodi Bog plačnik, preostalih pa tožnikov!

Desetletnica otvoritve lurške votline v Malem semenišču v Gorici

Dne 11. februarja t. l. na praznik prikazovanja Brezmadežne v Lardu, je minilo deset let, odkar je bila slovensko posvečena in izročena bogoslužju lurška votlina na vrtu Malega semenišča v Gorici. Ob tej priliki je lurška Gospa, ki kraljuje v votlini, do katere nimajo dostopa samo semeniški gojenici, temveč tudi drugi verniki, privabila k sebi mnogo vnetih častilcev. Že dne 10. t. m. na predvečer praznika, so se ob 3. uri popoldne zbrale pred votlino katoliške organizacije italijanske ženske mladine; ob štirih pa so prihitele k Brezmadežni slovenske Marijine družbe in z njimi lepo število drugih vernikov. Msgr. dr. Mirko Brumat, ki je vodil pobožnost, je v lepi besedi razložil pomen prikazovanj Brezmadežne v Lardu ter pomen čudežev, ki so se tam vršili in se še vedno vršijo. Ob zaključku svojega govora je povabil poslušalce, naj bi krščanska načela izvajali v vsem življenju. Sledile so potem pete litanije Matere božje in blagoslov z Najsvetejšim.

V ponedeljek 11. II. so se darovale v votlini tri sv. maše. Pri vseh je bilo videti veliko vernikov, ki so pobožno sledili svetim obredom. Opoldne je bila vesoljna prošnja k Lurški Gospe, ob 4. uri popoldne pa sklopna marijanska pobožnost, med katero je pridigal ravnatelj Malega semenišča.

Po poljubljanju svetinje sv. Bernardke Soubirous so se oglasile številne Marijine pesmi, ki jih je pelo vse ljudstvo. Nekaj pesmi je bilo tudi v slovenskem jeziku. Zelo na mestu bi bila vsaj kratka slovenska pridiga.

Desetletnica je pokazala, kako je lurška votlina v Malem semenišču priljubljena prebivalstvu Gorice in okolice. Že deset let vabi Brezmadežna k sebi svoje otroke. Veliko

število spominskih podob, ki visijo v votlini, razodeva, da na tem svetem mestu Brezmadežna rada usliši prošnje svojih častilcev in potolaži njeno žalostnih src. Uresničuje se sen nepozabnega msgr.-ja Leopolda Cigoja, ki je votlino zamislil in s pomočjo slovenske Marijine družbe v Gorici pripravil tudi potrebna sredstva, da se je začela zidati. Temeljni kamen za votlino je bil blagoslovljen dne 15. avgusta 1935, a msgr.-ja Leopolda Cigoja ni bilo pri slovesnosti. Osem dni prej je zafinil za svet svoje utrujene oči, da jih je odprl pred obličjem Brezmadežne, ki jo je v svojem življenju nad vse ljubil in častil. Delo je hitro napredovalo: po zaslugi prevz. knez nadškofa g. Karla Margottija. Že dne 11. februarja 1936 je bila lurška votlina slovesno posvečena in opremljena za božjo službo. Lepi kip Brezmadežne je daroval prečastiti msgr. H. Valdemarin, tedanji in sedanji ravnatelj Malega semenišča.

Prvoten namen votline je bil, da bi vabila pod varstvo Brezmadežne mlade dijake Malega semenišča in jih navduševala, da bi postali duhovniki po Sreču Jezusovem in Marijinem. Le radi mnogih prošenj zunanjih Marijinih častilcev je votlina postala pozneje dostopna širši javnosti.

Naj bi Brezmadežna še nadalje klicala k sebi svoje otroke, med temi zlasti mlade duše, da bi bile v Njenem varstvu obvarovane vseh nevarnosti in zablod ter bi rastle v vsem dobrem!

Tomaj

Naši fantje in dekleta so se veliko žrtvovali z najlepšim narodnim idealizmom za narodno osvobodjenje. Pokopajšče, solze mater, očelov in osirotelih otrok pričajo o tem. Toda naši fantje, ki niso bili skričavi, so hoteli ostati tudi pošteti Slovenci in katoličani. Zato pa gotovi ljudje bližajo našo vas kot gnezdo „bele garde“, „reakcije“ in „farsko gnezdo“.

Posebno pa jim je na polni naš velozaslužni samostan. Zdi se, da komaj čakajo, da zaplenijo to središče izobrazbe in najplemenitejše vzgoje in poženejo naše zgledne redovnice iz njega.

Naša vas se ima samostanu v vsakem oziru silno veliko zahvaliti. Njegova zasluga je, ako je naša mladina mnogo bolj vzgojena, kot mladina drugih vasi. Tudi v gospodarskem pogledu smo od samostana veliko prejeli, da niti ne omenimo dobrot, ki jih ta samostan neprenehoma že toliko desetletij deli vsem potrebnim in stiskanim.

Toda naš samostan je nudil resno izobrazbo in vzgojo tudi številnim dekletom vse naše dežele. Koliko dobrih gospodinj je n. pr. vzgojila že samo zgledna gospodinjiska šola!

Kdor hoče zatrejti to, kar prinaša napredek, pokaže s tem, da mu ni do napredka, ampak da hoče, naj bo ljudstvo neuko, brezversko, surovo in v vsakem pogledu nekulturno.

Brez krščanstva ni resnične kulture. Boj proti krščanstvu je boj proti kulturi in pomeni povratek v barbarstvo poganskih časov.

Tisti, ki so proti našemu samostanu in našemu poštenemu ljudstvu, naj vendar premislijo, kaj prav za prav delajo!

Skopo na Krasu

Učiteljica je dobila ukaz od K. N. O. O., naj popiše ljudstvo. Tega gotovi ljudje, ki jim je ta učiteljica im v peti, niso vedeli. Zato so vdrli v njeno stanovanje z gnili jajci, koli in kamenjem. Učiteljica se je zelo modro in pogumno postavila in napadalci so odšli osramočeni.

Take stvari nam pričajo, da gre čez deželo val prav grde posurovlosti, ki jo moramo javno grajati.

Kdaj se bo nehalo med nami to divjaško strankarsko sovraštvo?

Obvestilo

Ustanovljena je v Gorici škofijska orglarska šola. Točnejša poročila prihodnjic.

Odgovorni urednik msgr. ALOJZIJ NOVAK
Tiskano z dovoljenjem A. I. S.
Tisk. G. Lucchi - Gorica

Slovensko mladinsko gledališče v Gorici

yabi
na svojo prvo prireditel

„BESEDA SLOVENSKA...“

ki se bo glasila z odra v dvorani Notre Dame ulica sv. Klare v nedeljo 24. febr. 1946 točno ob 17. uri.

(Ljudje bi že radi sprejeli, ako bi jim tega gotovi ljudje ne branili. Naša opomba).

Za popravo občinskih cest, ki so v res slabem stanu, so nakazali 50 milijonov lir.

V bližnji prihodnosti bodo delili blago, izdelano v predilnici v Podgori.

Zasilne poti za zrakoplove, ki so jih nemške vojaške oblasti zgradile po polju okrog miranskega letališča, lahko lastniki mirno odstranijo in njive zopet zorjejo. Material je seveda njihov.

V pustnem času so prepovedani plesi z maskami.

Na koncu je g. guverner dejal, da upa, da bo za Brda dobil od vojaških oblasti avtobus, ki bo vozil med Gorico in Brdi.

Krinke padajo druga za drugo

V »Mladinskem vestniku« z dne 9. II. beremo: »Postojna. V 8 razredni postojnski gimnaziji je okrog 500 dijakov, od tega 150 pionirjev. Imajo svoj stenčes. V dijaškem domu so organizirali pevski in dramski krožek, ki šteje nad 50 članov. Nabrali smo že nekaj knjig za svojo šolsko knjižnico. Mladina se neče učiti verouka, ker jo preveč zaposluje in se mora učiti česa drugega.«

Torej ta mladina priznava, da je resen verouk stvar, ki človeka resno zaposli. S tem priznava, da človek ne more znati verouka, ako se ga ni resno učil. Upamo, da taka mladina ne bo pozneje hotela učiti ljudstvo tudi verouka in morda še celo s takim poudarkom, kakor da verske stvari razume in zna bolj kot duhovniki in vsa učeča cerkev.

Opozoriti pa nismo hoteli v prvi vrsti na to, ampak vsem pobožnim zagovornikom komunizma, »ki se bo gotovo unesel, ker je pač nenaraven«, bi radi povedali, da ima komunizem glade vere vedno in povsod sledeče krinke, ki jih pelagamo meče raz sebe:

1. Smo za vero, vera mora biti, tudi sami smo verni...

2. Nismo proti veri. To je že zelo premalo za Boga, ki se ne more zadovoljiti s tem, da nismo proti njemu, ampak nujno zahteva, da smo popolnoma zauj in da ga ljubimo nad vse.

3. Vera je svobodna. To razumejo pa v tem smislu, da ne starši ne duhovniki ne smejo od svojih krvnih ali duhovnih otrok zahtevati, da se versko vzgajajo in k službi božji napoljujejo, četudi le iz ljubezni in s samo ljubeznijo.

4. Vere smo tručni, »imamo drugega dela dovolj«. Če ga ni dovolj, ga nalašč poiščemo, da se mladina ne more pečati z verskim poukom in vajami. Tu lahko pomagajo pionirski sestanki, dramski in pevski odseki, plesi in veselice, izleti in včasih tudi udarniške nedelje.

5. Vera je opij. Tu pa smo že v boju na življenje in smrt med Bogom in človekom. Človek je pa umrljiv in Bog je večni — in gorje tistim, ki se zoper njega vojskujejo.

Različni glasovi

Pri nas se večkrat sliši glas, da je Jugoslavija silno dobro preskrbljena z živežem, ker svojo zavaznično izdatno podpira Rusija, dočim je le zelo neznačno, kar prejema od UNRRE.

V Jugoslaviji pa pravijo, da je z živežem bolj trda in da morejo biti n. pr. v vojski dobro postreženi samo častniki, dočim navadnim vojakom huda prede. Govorijo tudi, da je hrana zato nekoliko pičla, ker morajo podpirati Rusijo. Pomagaj si, človek, ki bi rad vedel kaj zanesljivega. Nekdo bi ob poslušanju takih novic rekel: »Vsaka svojo žvrgoli«.

Darovi

P. Č. Breginj 100, M. M. 111, M. Č. 11, N. N. iz Deskel 100, N. N. iz Vipavskega 52, neka družbenica iz Kozane z zahvalo za lepe nauke, ki nam zelo koristijo 100, od tam še 200, iz Dornberga 300, iz Solkana 100, Lipa iz Medane 300, somišljeniki iz Kostanjevice na Krasu N. N. 50, N. N. 50, N. N. 50, iz Šempetra namesto cvetja na grob v Franceta Černca N. N. 500, N. N. 250, in Zalosč 500, Bog plačaj!

Urh in Žef

Žef je kupoval v najbolj »katoliški« vseh evropskih knjigarn zastavice z rdečo zvezdo, da bodo vedeli, da so zavaznički, da na tej zemlji prebivajo ne le Slovenci, ampak pred vsem rdeči Slovenci. Urh je pa iskal pisemski papir, ki je najbolj poceni, da bo pisal sinu v Srbijo.

Po končani kupčiji je spregovoril Žef:

»Ali si bral v Primorskem dnevniku? Nekdo je moral prisluškovati najinemu pogovoru v tvoji razbiti hiši.«

»Bral sem in ob branju me je napadel tak obup, da bi si najrajši vzel življenje. Samo za konec v vodi je premraz, konec z vrvjo je pa zelo grd... Meni očitajo, da se »pod črto bedasto norčujem iz ljudske oblasti.« Jaz sem prav za prav pod in nad »možganovo črto« vedno isti mož in poštenjaku rad povem svoje misli. Ali naj tišim v sreč vse tisto, kar me dan in noč muči? Premalo pa mislim na to, da je povsod polno prisluškovalcev in ovaduhov. Pa

naj bo... Danes bom pisal sinu, kar mu imam povedati za slučaj, da me najde nagla smrt zaradi mojih preglasnih misli v tej dobi, ko so še tihe misli pod smrtno kaznijo prepovedane. Danes velja samo eno prepričanje in vsako drugo je zločin.«

»Urh, pazi se, kajti če se ti kaj zgodi, bo vsa Slovenija vpila: »Prav mu je, naj bi bil molčan! Ze vedo, zakaj so ga! Prej so rekli in še danes velja: Il Duce ha sempre ragione... Teško bi mi bilo, ako bi moj prijatelj napravil tako žaločen in sramoten konec — kot zločinec...«

»Pravijo, da se »bedasto norčujem«, t. j. torej, da sem bedast. Ne bom se hvalil, da sem tako učen, kakor tišči, ki so hodili v vse čedno in nečedno šole in torej znajo po potrebi čedno in tudi prav nečedno in umazano govoriti in pisati, kakor jim bolj nese... Tak bedak pa res nisem, da bi se norčeval iz ljudske oblasti! Kako naj bom tako neumen, da bi se norčeval iz nečesa, česar sploh ni? Ali si ti že kdaj videl ljudsko oblast?«

»Urh, Urh, ti hodiš po zelo nevarnih poteh. Danes, ko je ljudska o-

blast v polnem razmahu, ko o vsem edloča ljudstvo in samo ljudstvo, danes staviš tako čudno vprašanje?«

»Žef, nisem prišel danes na svet, da bi mi napravilo tako govorjenje kak vtis. Pod rajno Avstrijo smo imeli polno strank in smo svobodno volili in vse stranke so trdile, da imajo ljudstvo za seboj — in ljudstvo ni ukazovalo, ampak vedno samo plačevalo in godrnjalo... Prišla je doba samo ene stranke — črne — rjave — zdaj rdeče — in ljudstvo je na vse grlo vpilo »živio!« zdaj eumu in zdaj drugemu. In voditelji so se hvalili in se hvalijo, da je vse ljudstvo za njimi in da so edina ljudska stranka. Ljudstvo pa je javno potrjevalo vse, kar so hoteli, v sreč pa je godrnjalo, ker ni ukazovalo in ne odločalo, ampak samo na plečih nosilo zdaj enega zdaj drugega.

Povem ti pa, da si silno želim, da bi vendar enkrat prišla na svet prava ljudska oblast, ko bomo resnično mi odločali o svoji usodi. In takrat bom jaz eden največjih njenih zagovornikov.«